

XUNG ĐỘT TRONG VỞ KỊCH *ROMEO VÀ JULIET* CỦA WILLIAM SHAKESPEARE

NGUYỄN THỊ LAN PHƯƠNG *

Tóm tắt: Shakespeare là nhà soạn kịch thiên tài, là người đại diện tiêu biểu nhất của văn học Phục hưng Anh. Kịch của ông đã phản ánh được những mâu thuẫn đối kháng và gay gắt trong xã hội Anh lúc bấy giờ. Vở bi kịch *Romeo và Juliet* là bản tình ca say đắm và bất khuất của đôi uyên ương với mối huyết thù đã tồn tại từ bao đời nay giữa hai dòng họ. Xung đột chính trong *Romeo và Juliet* là xung đột giữa tính cách và hoàn cảnh. Bên cạnh xung đột chính xuyên suốt tác phẩm, tác giả còn đan xen xung đột nội tâm sâu sắc của các nhân vật.

Từ khóa: Xung đột kịch, William Shakespeare, *Romeo và Juliet*.

Abstract: Shakespeare is a genius playwright who is the most typical representative of English Renaissance literature. His plays reflected the antagonistic and fierce contradictions in the English society at that time. The tragedy *Romeo and Juliet* is a passionate and indomitable love song of a couple with a blood feud that had existed for many ages between the two families. The main conflict in the tragedy is between personality and circumstance. Besides the main conflict throughout the play, the author also interweaves the deep inner conflicts of the characters.

Keywords: Drama conflict, William Shakespeare, *Romeo and Juliet*.

1. Mở đầu

Xung đột kịch là vấn đề cơ bản của kịch. Một vở kịch thành công luôn được soi chiếu từ nhiều góc độ, trong đó xung đột của kịch

bản là yếu tố quan trọng để giúp độc giả đánh giá tài năng và sở trường của nhà văn. William Shakespeare là một trong những kịch gia tiêu biểu của nhân loại, *Romeo và Juliet* là vở bi kịch đầu tay của ông. Từ mâu thuẫn trong phạm vi gia đình, dòng họ, William Shakespeare đã phát triển xung đột kịch thành một vấn đề xã hội. Xung đột trong *Romeo và Juliet* chính là xung đột giữa tính cách và hoàn cảnh. Mối huyết thù dòng họ đã trở thành bức tường ngăn cản tình yêu của Romeo và Juliet, song đôi uyên ương đã bất chấp tất cả để yêu nhau say đắm, để mãi được bên nhau. Sức hấp dẫn của vở kịch còn thể hiện qua những xung đột nội tâm sâu sắc, sự giằng xé đau đớn trong tâm lý của các nhân vật trước khi họ hành động. Chính kết cục đau thương của các nhân vật đã đánh dấu sự thắng lợi của lý tưởng nhân văn: dù phải trả giá đắt, cái mới cần phải được xác lập. Từ đây nhân loại có thể bước vào kỷ nguyên của tình yêu tự do, hôn nhân tự nguyện, mà Romeo và Juliet là tấm gương tiên phong sáng giá.

2. Nội dung

2.1. “Xung đột là đặc điểm về đề tài và chủ đề của kịch bản văn học” [4, tr.400], là hình thức phản ánh thực tại khách quan thông qua mâu thuẫn xã hội được khái quát từ các cuộc đấu tranh nhằm bộc lộ ý đồ, tư tưởng, dụng ý nghệ thuật của tác giả. “Những mâu

* ThS - Khoa Khoa học xã hội, Trường Đại học Tây Bắc; Email: phuongntl@utb.edu.vn

thuần này mặc dù có những trạng thái, mức độ và tính chất khác nhau, nhưng đều tồn tại trong hiện thực. Nhưng chỉ đến một giai đoạn phát triển nhất định, thì những mâu thuẫn mới trở thành xung đột đối lập và bộc lộ rõ bản chất của hiện thực” [4, tr.400]. Kịch cũng là tác phẩm văn học nên cũng phản ánh hiện thực, phản ánh những mâu thuẫn trong xã hội nhưng kịch có những đặc trưng riêng. Không giống tiểu thuyết, kịch bị hạn chế bởi không gian, thời gian cho nên kịch khó phản ánh được các mâu thuẫn, xung đột xã hội một cách tỉ mỉ, sâu rộng như tiểu thuyết. Cũng vì thế nên kịch thường hướng vào khai thác những mâu thuẫn đã phát triển đến mức xung đột, đòi hỏi phải được giải quyết bằng cách này hay cách khác. Xung đột trong kịch là sự va chạm gay gắt giữa những lực lượng đối địch, những quan điểm, thái độ khác nhau trước một vấn đề,... xung đột có thể diễn ra ngay trong lòng người. Vì vậy, khai thác xung đột chính là một thế mạnh của kịch.

Xung đột trong kịch thuộc nội dung của vở kịch, làm bùng nổ các hoạt động của các nhân vật, tạo ra sự vận động của các sự kiện và tính cách nhân vật, quy tụ và tổ chức các hoạt động kịch theo một chiều hướng nhất định, theo quy luật của tư tưởng chủ đề. Xung đột kịch càng gay gắt thì càng bộc lộ tính quyết liệt của cuộc đấu tranh giữa các khuynh hướng, các lực lượng xã hội nhất định và bao giờ cũng chứa đựng một tư tưởng, một lý tưởng thẩm mỹ cụ thể. Xung đột kịch bởi vậy phải có ý nghĩa xã hội rộng lớn, có tính chất phổ biến và được xây dựng trên cơ sở những mâu thuẫn xã hội sâu sắc, chứa đựng những vấn đề nóng bỏng của thời đại thì mới có giá trị nghệ thuật cao. Như Hêghen nói: “Tình thế giàu xung đột là đối tượng ưu tiên của nghệ thuật kịch” [4, tr.401].

Xung đột kịch có thể có nhiều phạm vi và cấp độ: xung đột trong nội tâm, xung đột giữa tính cách và hoàn cảnh, xung đột giữa những

tính cách mang những quan điểm trái ngược và đại diện cho những lực lượng khác nhau trong cuộc sống. Trong các loại xung đột trên, xung đột giữa những tính cách mang những quan điểm trái ngược và đại diện cho những lực lượng khác nhau trong cuộc sống nhiều hơn. Tùy theo thể loại kịch khác nhau mà xung đột kịch có những dạng khác nhau về tính chất nhưng sự khác nhau này không vì thế mà làm thay đổi ý nghĩa và giá trị của nó trong tác phẩm kịch.

Đối với bi kịch, xung đột thường nằm giữa những yêu sách tất yếu về mặt lịch sử và tình trạng không tài nào thực hiện được điều đó trong thực tiễn. Những phạm trù bi kịch chân chính thường hướng tới như sự hy sinh tồn thất có ý nghĩa xã hội, chứa đựng những tính quy luật nhất định trong sự phát triển của lịch sử còn những sự chết chóc, đau khổ thường không nằm trong phạm trù bi kịch chân chính. Tác giả không chỉ xây dựng xung đột mang tính xã hội mà còn khai thác xung đột riêng trong tâm trạng, suy nghĩ của nhân vật.

2.2. William Shakespeare (sinh ngày 23.4.1564, mất ngày 23.4.1616) là nhà viết kịch tài ba của nước Anh. Ông có niềm đam mê đặc biệt với sân khấu. Trước khi bước vào sự nghiệp sáng tác, ông đã từng trải qua nhiều công việc: từ giữ ngựa, soát vé cho rạp hát, nhắc vở và diễn viên đóng những vai phụ. Năm 1590, ông mới chính thức bắt tay vào sự nghiệp sáng tác. Sau 20 năm cầm bút, ông đã sáng tác được gần 40 vở kịch gồm hài kịch, kịch lịch sử, bi hài kịch, bi kịch; hai bản trường ca và 154 bài thơ Xonne. Nhiều vở kịch như: *Romeo và Juliet*, *Hamlet*, *Othello*, *Vua Lea*, *Macbeth*,... cũng được đánh giá là những bi kịch kiệt xuất của ông.

William Shakespeare là kịch gia số một của nhân loại. Ông đã tiếp thu những xu hướng của kịch trường nước Anh và tạo ra

một phong cách mới của riêng mình. Ông đã thử thách và thành công trên cả ba thể loại bi kịch, hài kịch và kịch lịch sử. Cuối cùng, ông đã chọn thể loại bi kịch để thể hiện những tìm tòi, khám phá và dự cảm lớn lao của mình. Bi kịch của ông mang những nét riêng biệt không giống bi kịch truyền thống.

Romeo và Juliet (1594 - 1595) là vở bi kịch đầu tay được viết khi ông đang gặt hái bội thu thành công của hai thể loại hài kịch và kịch lịch sử. Bắt nguồn từ một câu chuyện có thật về mối tình oan trái bi thảm của Romeo và Juliet xảy ra trong thời Trung cổ tại nước Ý đã được một số tác giả nước ngoài chấp bút thành truyện. Shakespeare đã mượn cốt truyện đó để viết thành một vở bi kịch hấp dẫn. Quả thực, ông có biệt tài trong việc chuyển một câu chuyện cũ thành kịch. Ông đã biến câu chuyện tình bi thảm của Romeo và Juliet thành một bản tình ca say đắm và bất khuất, vượt lên hận thù, vượt lên những ràng buộc của lễ giáo để đến với nhau. Đồng thời ông cũng vạch mặt thủ phạm đã ngăn trở và gây nên cái chết của đôi uyên ương này để cho hai dòng họ tỉnh ngộ nhận ra lỗi lầm của mình và chấm dứt mọi xung đột. Kết thúc vở kịch bằng cái chết oan uổng của đôi uyên ương. Tác giả muốn chỉ ra nguyên nhân dẫn đến những cái chết đau lòng này không phải do tình yêu mà do hận thù và những quan niệm cổ hủ của xã hội phong kiến đã giết chết họ. Vở kịch đã đề cập đến những vấn đề nhức nhối trong xã hội bấy giờ. Còn hận thù, thành kiến, phân biệt đối xử sẽ còn những đôi lứa phải lìa nhau, phải đau khổ hoặc phải chết. Ngay từ khi ra đời, vở kịch này đã được khán giả đón chào nồng nhiệt. Cho đến nay, vở *Romeo và Juliet* vẫn là một trong những kiệt tác hàng đầu của nghệ thuật sân khấu thế giới.

2.3. Xung đột trong vở *Romeo và Juliet*

2.3.1. Xung đột giữa tính cách và hoàn cảnh

Hai nhân vật Romeo và Juliet là những đại diện tiêu biểu mang vẻ đẹp cả về thể chất lẫn tinh thần của Chủ nghĩa nhân văn. “Trong khi xây dựng nhân vật, Shakespeare luôn chú ý đến hoàn cảnh, cả hoàn cảnh chung (xã hội, đất nước, thời đại) lẫn hoàn cảnh riêng (gia đình, cá nhân và những mối quan hệ hẹp)” [3, tr.213]. Tác giả đã đặt họ vào một chuỗi những tình huống đầy mâu thuẫn và phức tạp để tính cách nhân vật được bộc lộ. Xuyên suốt toàn bộ vở kịch là xung đột giữa tình yêu của Romeo và Juliet với mối huyết thù. Hai dòng tộc Montague và Capulet - hai dòng họ lớn trong thành Verona đã có những xung đột từ bao đời. Cả hai bên đều đã phải chứng kiến biết bao cảnh chia lìa, đổ máu thương tâm. Đây chính là trở ngại lớn khiến cho nhiều đôi lứa không dám đến với nhau. Xung đột được diễn tiến theo chiều hướng khá hợp lý khi chính những người con của hai dòng họ đang thù địch này lại đem lòng yêu nhau say đắm.

Mở đầu vở kịch, tác giả đã đặt ra một tình huống kịch liên quan đến tình yêu. Trước khi gặp Juliet, Romeo đã yêu thầm một cô gái xinh đẹp tên Rodalin cũng thuộc dòng họ Capulet nhưng đó chỉ là tình yêu đơn phương từ phía Romeo khiến chàng cảm thấy bị dằn vặt và đau khổ. Nếu tác giả lựa chọn xây dựng xung đột về tình yêu theo kiểu thông thường thì vở kịch sẽ có thể đi theo hướng khác. Chẳng hạn như, sau khi Romeo và Juliet đã chính thức yêu nhau thì Rodalin mới chấp nhận tình cảm của Romeo, xảy ra kiểu tình cảm tay ba hoặc sẽ là xung đột giữa hai người con gái cùng yêu một chàng trai,... thì lúc này sẽ là xung đột tình yêu nam nữ. Nhưng Shakespeare đã không xây dựng xung đột trong kịch theo hướng đó, không có người thứ ba nào chen vào cuộc tình của họ nhưng họ vẫn phải đối mặt với một thế lực vô hình, có sức mạnh

khủng khiếp mang tên “mối thù truyền kiếp” dường như chỉ chờ có dịp là bùng lên dữ dội. Tuy nhiên, mối thù đó cho dù có khủng khiếp đến mấy cũng không cản được tình yêu của Romeo - con trai duy nhất của dòng họ Montague và Juliet là con gái của dòng họ Capulet. Họ không hề sợ hãi, bất chấp tất cả để yêu nhau say đắm.

Shakespeare chú ý khai thác các tình huống làm nảy sinh xung đột. Rồi chính những xung đột đó lại làm nảy sinh mâu thuẫn, xô đẩy nhân vật vào tình huống mới, cứ thế lớp mâu thuẫn trước gọi mâu thuẫn sau khiến cho xung đột ngày càng căng thẳng, khẩn trương khiến người xem không thể dứt ra cho đến khi kết thúc. Trong vở *Romeo và Juliet*, ông tập trung khai thác các tình huống làm nảy sinh xung đột đều xoay quanh tình yêu của Romeo và Juliet với mối huyết thù của hai dòng họ Montague và Capulet. Chưa dừng lại ở đó, liên tiếp là những tình huống kịch mới có liên quan đến hai nhân vật Tibalt và Parit khiến cho xung đột kịch được đẩy lên cao trào. Tình huống Romeo, Mercutio chạm trán với Tibalt và một số người bên nhà họ Capulet đã dẫn đến xô xát. Tibalt đã khiêu khích Mercutio và xúc phạm Romeo khiến Mercutio không chịu được đã lao vào giao đấu với Tibalt. Về phía Romeo, chàng không muốn làm tổn thương đến nhà Capulet phần vì chàng vừa làm đám cưới với Juliet, phần vì chàng biết Tibalt là người mà Juliet rất yêu quý, nhưng rồi lợi dụng lúc Romeo mãi lao vào can ngăn bạn thì Tibalt đã lên giết Mercutio - người bạn thân của Romeo dẫn đến việc Romeo phải giết Tibalt để trả thù cho bạn. Hay tình huống chàng phải nhận án đi đầy biệt xứ, phải xa người chàng yêu, xa người vợ xinh đẹp vừa được tu sĩ Laurence làm phép cưới cùng chàng ở nhà thờ. Xung đột càng căng thẳng hơn khi xuất hiện tình huống Bá tước Parit chính thức cầu hôn Juliet đặc biệt là cha mẹ nàng đã đồng

ý và cũng đang ép nàng lấy Parit. Các tình huống trên đã góp phần thúc đẩy xung đột kịch phát triển nhanh.

Không chỉ tạo ra những tình huống làm nảy sinh xung đột mà Shakespeare còn tạo ra những điểm dừng cho vở kịch thêm phần hấp dẫn, lôi cuốn. Chẳng hạn như khi xung đột đang đà phát triển nhanh thì tác giả đã tạo ra một điểm dừng cho xung đột bằng đám cưới của Romeo và Juliet. Đó cũng chính là sự độc đáo của vở kịch. Romeo và Juliet không chỉ yêu nhau thắm thiết mà còn quyết cùng nhau làm lễ cưới trước sự chứng giám của Chúa. Họ mong muốn được sống bên nhau mãi mãi, dùng tình yêu của mình để xóa bỏ mối hận thù, gắn kết hai dòng họ. Mặc dù trước khi đến với nhau đôi uyên ương đã biết rõ giữa họ đã và đang tồn tại một mối thù truyền kiếp từ bao đời nay nhưng họ là những người mạnh mẽ, không run sợ, không muốn đầu hàng. Chính họ đã cố gắng xóa bỏ mối huyết thù và chủ động tạo dựng một cuộc sống mới ngập tràn tình yêu và hạnh phúc để quên đi những đau thương, chết chóc mà mối thù truyền kiếp từ bao đời đã gây ra.

Sự hóa giải hận thù là mong ước chung của người dân thành Verona sau khi họ đã phải trải qua và chứng kiến biết bao mất mát đau thương, họ rất muốn chấm dứt mối thù truyền kiếp này. Mong ước đó không chỉ được thể hiện qua tình yêu của Romeo và Juliet, qua việc họ kết hôn và thậm chí là qua cái chết của họ, mà khát vọng hoà giải còn được thể hiện ở một số nhân vật tiêu biểu như: tộc trưởng Capulet, vương chủ thành Verona, tu sĩ Laurence,... Chẳng hạn như: Tại buổi dạ tiệc của nhà Capulet, khi Tibalt đã phát hiện ra Romeo cải trang làm khách mời để tham dự tiệc, Tibalt đã cho đó là sự xúc phạm với dòng họ mình và muốn ra tay trừng trị kẻ đó. Anh ta đã nói với tộc trưởng Capulet: “Thưa chú, kia là thằng

Mônteghiu, một tên tử thù của chúng ta, một tên khốn kiếp dám ngênh ngang lảo xược đến đây nhạo báng buổi lễ tôn nghiêm của họ nhà ta” [5, tr.53]. Ông Capulet đã ngăn lại: “...cháu hãy bình tĩnh để mặc nó. Nó đi đứng đàng hoàng lịch sự lắm. Mà nói thực thành Vêrôna này cũng tự hào vì có một thanh niên công tử đức hạnh và mực thước như nó. Cho ta tất cả của cải trong thành Vêrôna này ta cũng không muốn xảy ra trong nhà ta điều gì xúc phạm tới danh dự nó” [5, tr.54]. Như vậy, việc tộc trưởng Capulet chịu thừa nhận những điểm tốt đẹp của Romeo, là người đàng hoàng, lịch sự, đức hạnh cần được tôn trọng đã phần nào thể hiện tình cảm ông dành cho Romeo và cũng ẩn chứa mong muốn tiến tới hòa giải mối hận thù giữa hai dòng họ.

Ngoài ra còn có sự tham gia hòa giải của chính quyền và tôn giáo mà đại diện là vương chủ thành Verona và tu sĩ Laurence. Vương chủ Escalus là người có quyền lực nhất ở thành Verona, ông đã từng chứng kiến biết bao cảnh mất mát đau thương của cả hai dòng họ. Khi hai người của hai dòng họ Montague và Capulet xung đột ngoài phố, ông đã xuất hiện và lớn tiếng ngăn chặn không để gây ra thảm cảnh. Vương chủ đã quát lớn: “...quân lâm loạn, lũ phá rối trị an kia! Sao bay nữ gây cảnh binh đao, dây máu láng giềng!... Chúng không nghe thấy ta nói gì chẳng? Này lũ kia, lũ bay là người hay thú vật mà nữ đem máu đào ra rửa mối thù hằn độc hại” [5, tr.32]. Còn tu sĩ Laurence, một thầy tu mang tư tưởng tiến bộ, ông cũng rất đau lòng khi chứng kiến những cái chết thương tâm, những đôi lứa bị chia lìa. Khi Romeo và Juliet nhờ ông tổ chức lễ thành hôn cho họ, ông đã nhận lời vì ông nghĩ: “có thể mối duyên lành này mà oán thù giữa hai dòng họ đổi thành tình sâu nghĩa nặng chẳng” [5, tr.72]. Ông đã làm mọi cách để đôi uyên ương được ở bên nhau, ông không chỉ giúp họ tổ chức lễ cưới bí mật mà ngay cả khi

Romeo phải nhận án đi đầy hay khi Juliet bị cha mẹ ép lấy Parit thì tu sĩ luôn nghĩ ra những kế sách giúp họ được gặp nhau. Mặc dù, cả vương chủ và tu sĩ Laurence đã cố gắng hết sức mình để xóa bỏ mối thù truyền kiếp lâu đời nhưng cuối cùng cả hai đều bị cuốn vào vòng xung đột. Cả Mercutio và Parit đều là người thân của vương chủ. Họ đã phải chết vì những thù oán truyền kiếp đó. Trong đau đớn và xót xa vương chủ đã nói: “Ai đền cho ta tính mạng người thân? (...) đến cả ta cũng là nạn nhân của các mối thù giữa các người, vì các người chém giết nhau, nên máu thân thích của ta đã chảy. Nhưng ta phải bắt các người chịu một trừng phạt nặng đến nỗi các người phải ân hận vì đã làm ta đau khổ” [5, tr.95]. Quả thực đến lúc này thì chính vương chủ - người có quyền lực cao nhất ở đây cũng bị lôi vào vòng xoáy của những nỗi đau, mất mát và hận thù. Còn tu sĩ Laurence sau khi đã rất nỗ lực trong việc giúp đỡ đôi uyên ương đoàn tụ cũng đã phải chứng kiến những cảnh kinh hoàng xảy ra nơi hầm mộ: không chỉ có một người chết mà cả ba người đã chết. Tất cả các nhân vật trong vở kịch đều bị kéo vào mối xung đột huyết thù.

2.3.2. Xung đột nội tâm

Shakespeare không chỉ xây dựng xung đột mang tính xã hội mà còn khai thác những xung đột nội tâm được thể hiện qua tâm trạng, suy nghĩ, hành động, ngôn ngữ của nhân vật. Tình yêu của Romeo và Juliet luôn bị đặt trước nguy cơ tan vỡ trước mối huyết thù nhưng thử thách càng lớn thì tình yêu của họ càng đẹp. Tâm trạng đầy mâu thuẫn của Juliet trước cái chết của người anh họ Tibalt và cả án đi đầy của Romeo cũng tạo nên xung đột. Nàng vừa khóc than cho người anh họ mà nàng hằng yêu quý đã chết, lại vừa khóc thương cho người chồng bị đi đầy biệt xứ: “Than ôi! Phu quân đáng thương của em, em mới làm vợ chàng được ba tiếng đồng hồ mà đã lẳng nhục chàng thì còn miệng lưỡi nào ca

ngươi chàng nữa, thế nhưng, hồi kẻ tàn ác kia, sao ngươi lại giết biểu huynh ta?... Chồng ta còn sống, chồng ta mà tên Tibân định hại. Tibân, tên định giết chồng ta đã chết, thật là vui sướng, thế sao ta phải khóc nhỉ” [5, tr.99]. Nỗi đau trong lòng Juliet cũng mang tính xung đột rõ nét. Nàng rơi vào hoàn cảnh trở trêu, một bên là sự khổ đau khi người anh họ Tibalt vừa mất, một bên là tình yêu của nàng dành cho Romeo. Có lúc vì xót thương cho Tibalt mà nàng muốn kết tội Romeo nhưng rồi tình yêu đã chiến thắng, nàng đã nghe theo tiếng gọi của trái tim mình, nàng đã sáng suốt lựa chọn và vững lòng tin tưởng vào Romeo, không để những lời dèm pha xung quanh làm ảnh hưởng đến tình yêu, hạnh phúc của mình. Nàng đã nguyện để dành nước mắt của mình cho Romeo và vẫn coi Romeo là “chàng hiệp sĩ trung thành của em” [5, tr.100].

Cũng trong hoàn cảnh đó, chàng Romeo mang nhiều nỗi đau giằng xé hơn. Chàng đau buồn vì cái chết của Mercutio - người bạn thân của chàng, một người bạn đã giúp chàng vượt qua nỗi đau buồn khi bị Rodalin từ chối; người đã cùng chàng cải trang làm khách mời để tham dự buổi dạ tiệc của nhà Capulet; người đã vì bảo vệ danh dự cho chàng mà tuốt gươm giao đấu với Tibalt. Romeo luôn coi trọng người bạn này và luôn coi Mercutio là bạn chí thân. Romeo càng đau khổ hơn khi phải tự tay giết chết Tibalt vì chàng vừa làm đám cưới với Juliet, chàng không muốn có bất cứ sự bất hòa nào giữa hai dòng họ. Hơn nữa, chàng cũng biết Tibalt là người anh họ của Juliet - người bạn mà Juliet quý nhất đời. Hành động chàng giết chết Tibalt khiến chàng luôn tự trách mình: “như thể cái tên này, từ một nòng súng sẵn của một người nào đó bắn ra, đã giết nàng, cũng như bàn tay đáng nguyên rủa của tên đó đã giết người thân thích của nàng” [5, tr.104]. Đau đớn hơn là cái án lưu đày buộc chàng phải xa người

vợ yêu của mình. Nơi nào có nàng Juliet nơi đó là thiên đường, cho nên khi phải nhận án đi đày chàng cảm thấy còn ghê gớm hơn cái chết. Hay khi Romeo nghe tin vợ mình đã chết, chàng vội vã trở về và tìm ngay đến hầm mộ dòng họ nhà Capulet, lúc đó chàng Parit đang đau khổ ngồi bên ngoài hầm mộ khóc than cho cô dâu thì nhìn thấy người lạ xuất hiện, tưởng đó là kẻ trộm nên đã tuốt gươm để giao đấu với người lạ. Còn Romeo lúc đó tâm trạng rất tồi tệ, chàng không thiết sống nữa và cũng không muốn đấu kiếm với Parit. Romeo nhầm tưởng Parit là người nhà Capulet nên đã cảnh báo là mình đang tuyệt vọng và có vũ khí để người đó tránh xa mình ra nhưng Parit vẫn tấn công chàng và cuối cùng bị Romeo đâm chết. Nhờ ánh đèn Romeo mới nhận ra đó là Parit, là người đã yêu và đã cầu hôn với Juliet nên chàng đã đưa xác anh ta vào trong hầm mộ để anh ta được gần bên Juliet.

Có thể khẳng định, nếu mỗi huyết thù là mầm mống thì tình yêu của Romeo và Juliet là sự bắt đầu cho những xung đột và tình yêu của họ càng lớn thì xung đột càng phát triển. Tuy nhiên, việc Romeo bị đi đày hay việc Juliet bị ép lấy Parit vẫn chỉ là những bước đệm trước khi xung đột kịch được đẩy lên đến đỉnh điểm. Tác giả đã khéo léo lồng ghép yếu tố có tính chất quyết định trong việc thúc đẩy xung đột lại là cái ngẫu nhiên. Kế hoạch của tu sĩ Laurence rất chi tiết, mọi hành động đều được tính toán và chuẩn bị chu đáo nhưng vẫn thất bại chỉ vì ngẫu nhiên xảy ra dịch bệnh khiến cho cả thành phố bị phong tỏa nên người đưa tin của tu sĩ Laurence đã không đến chỗ Romeo kịp. Trong khi đó, Romeo lại được một người gia nhân tin cậy cấp báo cho chàng biết tin nàng Juliet đã chết. Chàng đau đớn khi nhận tin Juliet đã chết nên vội vã trở về tìm đến hầm mộ của dòng họ Capulet để được chết bên người vợ yêu dấu của mình. Vì Romeo không đọc được bức thư

của tu sĩ gửi nên chàng không thể biết Juliet đã uống thuốc ngủ để giả chết theo kế hoạch của tu sĩ Laurence. Kế hoạch của tu sĩ sẽ là một kế hoạch hoàn hảo nếu cái ngẫu nhiên không xuất hiện.

Romeo và Juliet đã có một tình yêu đẹp nhưng số phận nghiệt ngã đã không cho họ được yêu, được sống hạnh phúc bên nhau. Hơn nữa, giá như thành phố không xảy ra dịch bệnh, không bị phong tỏa làm chậm trễ việc đưa thư của tu sĩ đến tay Romeo, giá như Romeo không quá nôn nóng mà bình tĩnh hơn hoặc về chậm hơn một chút thì có lẽ liều thuốc ngủ trong suốt 42 giờ không còn tác dụng với Juliet, nếu nàng tỉnh lại thì Romeo cũng không phải uống thuốc độc chết, họ sẽ được đoàn tụ. Hoặc nếu tu sĩ Laurence đến hầm mộ sớm hơn thì có lẽ thảm cảnh đã không xảy ra. Nhưng vở kịch đã kết thúc bằng những cái chết thương tâm. Xung đột trong bi kịch *Romeo và Juliet* là xung đột giữa tính cách và hoàn cảnh. Cả Romeo và Juliet đều là những nhân vật mạnh mẽ, khao khát được yêu và xây đắp hạnh phúc bên nhau nhưng tình yêu của họ đã vấp phải sự ngăn trở của mối thù hận truyền kiếp nên kết thúc bằng những cái chết. Chính những cái chết đó đã khiến cho chuyện tình Romeo và Juliet trở nên bất tử. Họ cùng nhau bước xuống nấm mồ, vĩnh viễn bên nhau, sẽ không còn thế lực nào có thể chia cắt được họ nữa. Tình yêu đã chiến thắng, đã vượt qua tất cả, cho dù đó là mối huyết thù hay những cái chết của Tibalt, Mercutio và Parit cũng chỉ là những trở ngại để càng khẳng định thêm sức mạnh tình yêu của họ. Họ mãi bên nhau mặc dù việc bên nhau ấy là ở thế giới bên kia thì đó vẫn là niềm hạnh phúc lớn nhất, là dấu chấm hết cho mọi hận thù, chia rẽ, xung đột đã tồn tại ở thành Verona suốt bao đời qua. Lê Huy Bắc khẳng định: “Thiên tình sử Romeo và Juliet là bản tình ca bất diệt của

muôn đời. Tác phẩm đã thu tóm mọi ngôn từ, ý nghĩa, triết lý tình yêu. Mỗi tình thánh thiện của đôi trai tài gái sắc qua thời gian càng xâm nhập sâu hơn vào đời sống tinh thần của mọi con người biết yêu và hy sinh cho tình yêu” [1, tr.10].

3. Kết luận

Vở bi kịch *Romeo và Juliet* của Shakespeare là đỉnh cao của nghệ thuật sân khấu thế giới. Xung đột là chất làm nên sự hấp dẫn cho vở kịch và thuộc nội dung vở kịch. Shakespeare đã đẩy xung đột tới mức khốc liệt, căng thẳng nhưng vẫn đầy logic, hợp lý và điều đó đã khiến cho khán giả phải hồi hộp theo dõi diễn biến của vở kịch. Dù tác giả trực tiếp miêu tả xung đột giữa tình yêu với mối huyết thù hay những xung đột trong nội tâm của mỗi nhân vật thì xung đột trong vở *Romeo và Juliet* vẫn luôn mang tính đối kháng. Tác giả rất linh hoạt khi lồng ghép những điểm dừng tạo nên sự hấp dẫn cho vở kịch. Hơn nữa, ông còn đưa ra những tình huống mang tính ngẫu nhiên làm cho vở kịch thêm căng thẳng, gay cấn và quyết liệt đòi hỏi một sự giải quyết dứt khoát. Với sự linh hoạt, biến hóa, xung đột trong kịch của Shakespeare luôn độc đáo và thu hút công chúng.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Lê Huy Bắc, *Dạy - học văn học nước ngoài Ngữ Văn 11 (cơ bản và nâng cao)*, Nxb. Giáo dục, Hà Nội, 2007.
- [2] Lê Huy Bắc, Lê Nguyên Cẩn, Nguyễn Linh Chi, *Giáo trình Văn học phương Tây*, Nxb. Giáo dục Việt Nam, Hà Nội, 2012.
- [3] Đặng Anh Đào (Chủ biên), *Văn học phương Tây*, Nxb. Giáo dục, Hà Nội, 2002.
- [4] Phương Lưu, *Lý luận văn học*, Nxb. Giáo dục, Hà Nội, 2004.
- [5] Nhiều tác giả (biên dịch), *Tuyển tập tác phẩm William Shakespeare*, Nxb. Sân khấu, Hà Nội, 2006.